

ผลของโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*

The Effects of Sungkhawatthu 4 to Develop Public Mind for Second Year Undergrad Students Faculty of Education Kasetsart University

วนาลี วงษ์สมบัติ* และ มณีนันท์ หัตถศักดิ์

Wanalee Wongsombut* and Manassanan Hatthasak

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Education Kasetsart University.

50 Ngam Wong Wan Rd, Lat Yao Chatuchak Bangkok, 10900 Thailand.

*Corresponding Author. Email: wanalee_5335@hotmail.com

Doi : 10.14456/jmcupeace.2017.19

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 2) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 3) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตที่เข้าร่วม และนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วม โปรแกรมฯ ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ประชากร คือ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 185 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจงจากนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการของภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยใช้แบบวัดจิตสาธารณะ และอธิบายถึงโปรแกรมการดำเนินการทดลองเพื่อสอบถามความสมัครใจได้นิสิตที่มีความสมัครใจในการทดลองจำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 12 คน กลุ่มควบคุม 12 คน ให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรม 12 ครั้ง ครั้งละ 50

*Received September 21, 2016; Accepted February 5, 2017.

นาที่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) โปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 2) แบบวัดจิตสาธารณะ 3) แบบบันทึกการเรียนรู้ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อโปรแกรมฯ และต่อผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าสถิติใช้ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test และ The Mann -Whitney U Test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ภายหลังการทดลอง นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะภายหลังการทดลองสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สังคหวัตถุ 4; จิตสาธารณะ; นิสิตปริญญาตรี

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop the Sungkhahawatthu 4 Program to develop public mind 2) to study the effects of Sungkhahawatthu 4 Program to develop public mind for second year undergrad students, faculty of education, Kasetsart University 3) to compare public mind enhancing of students who participated and not participated in the program. This research was the quasi-experimental. The population consists of 185 second year students in the first semester of the academic year 2016. The sample is obtained by sampling from studied students in department of Educational Psychology and Guidance by using the public mind test. Moreover, this research is explained experimental program procedure to query the students who have voluntariness. The 24 students were divided by control group (12 students) and experimental group (12 students). The students of experimental group were tested the program for 12 sessions, 50 minutes per each session. The instruments for study this research were used: 1) the Sungkhahawatthu 4 Program to Develop Public Mind 2) the Public Mind Test 3) the Student's Self-Report in each session and 4) the Student's Opinion Questionnaire towards the Program and the Researcher. Mean, standard deviation, summary content, (Non Parametric Statistics) The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test and The Mann -Whitney U Test were utilized for analyzing data.

The research results indicated that: 1) the posttest scores from the Public Mind Test of the experimental group were higher than theirs pretest scores at .05 level of significance. 2) the posttest scores from the Sungkhahawatthu 4 Program to Develop Public Mind Test of the experimental group were higher than posttest scores of the control group at .05 level of significance.

Keywords: Sungkhahawatthu 4; Public Mind; Undergrad students

บทนำ

จิตสาธารณะจึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในชาติ และทวีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบันการปลูกฝังจิตสาธารณะจึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่คนในสังคมควรให้ความสำคัญ เพื่อให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่องานและสังคม ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะและส่วนรวมมากกว่าตนเอง การพัฒนาจิตสาธารณะจึงเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาคนในสังคมอย่างยั่งยืน การมีจิตสาธารณะนั้นควรปลูกฝังให้กับเยาวชนได้เข้าใจและเห็นความสำคัญเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และเกิดความตระหนักเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กวัยเรียน เพราะจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังอย่างต่อเนื่อง (Commadee and Phasunun, 2015; Suttivanich, 2015) ซึ่งนิสิตนักศึกษานับได้ว่าเป็นวัยที่มีการพัฒนาในทุกด้านกำลังก้าวข้ามไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ตลอดจนมีชีวิตที่ติงาม คือ ชีวิตที่ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น และรับผิดชอบต่อส่วนรวม นอกจากมีชีวิตด้านนอกที่ติงามแล้วความเจริญงอกงามในส่วนที่เป็นชีวิตด้านในก็สำคัญ องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ สมาถแวดล้อม การปฏิบัติกิจกรรม การตัดสินใจ หรือ ผลการดำเนินกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ (Suttivanich et al., 2016) นอกจากนี้การทำงานร่วมกับบุคคลอื่น มีการวางแผนร่วมกัน ช่วยกันแก้ไข จะเป็นทักษะการคิดในการแก้ไขปัญหา หรือมีการออกแบบการจัดทำกิจกรรมเป็นความคิดสร้างสรรค์ (Suwannapha, 2015)

หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาที่เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตที่ติงาม การเป็นสมาชิกที่ดีผู้ช่วยสร้างสรรค์สังคมเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต โดยหลักธรรมหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 นั้นส่งเสริมชีวิตที่ติงามกัน มีหลักในการสงเคราะห์และช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นพื้นฐาน มีแนวปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับทุกคนที่อยู่ในสังคมเดียวกัน เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข หลักธรรมสังคหวัตถุ 4 เป็นการเกื้อกูลกันประสานสังคม คือช่วยเหลือเกื้อกูลกันร่วมสร้างสรรค์สังคมให้สงบสุขมั่นคงสามัคคีมีเอกภาพ คือ 1) ทาน เพื่อแบ่งปัน 2) ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน ช่วยด้วยถ้อยคำ 3) อตถจริยา ทำประโยชน์แก่เขา ช่วยด้วยกำลังแรงงาน และ 4) สมานัตตา เอาตัวเข้าสมาน ช่วยด้วยร่วมสร้างสรรค์และแก้ปัญหาเสมอกันโดยธรรม และร่วมทุกขร่วมสุขกัน (Phra Brahmagunabhorn (P.A.Payutto) 2014 : 25) จะเห็นได้ว่าหลักธรรมในการดำเนินชีวิตนั้นจะช่วยหล่อหลอมให้คนเป็นคนที่มีบุณธรรมทั้งกาย วาจา และจิตใจ ทำให้เราสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า “การจัดการเรียนรู้ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาและกล้าหาญในการทำวมดี การปฏิบัติต่อเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม ผู้เรียนที่ได้อยู่ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อนทั้งนี้เพราะผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่” (Keawmamuang, 2011) สอดคล้องกับการวิจัยที่พบว่า “แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะ มหาวิทยาลัยควรเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ควรมีกิจกรรมการรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีกิจกรรมร่วมกันให้เกิดจิตสาธารณะ” (Vongmonta, 2012 : 60-79)

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นสถาบันที่ให้ความสำคัญในการผลิตทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพให้กับประเทศ โดยมหาวิทยาลัยได้กำหนดอัตลักษณ์ของนิสิตไว้ดังนี้ สำนักดี มุ่งมั่น สร้างสรรค์ สามัคคี (Office Of The Education Council, 2010) ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพศึกษาศาสตร์ มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถคิดวิเคราะห์คิดแก้ปัญหา สามารถสร้างนวัตกรรมหรือผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานระดับสากล รับผิดชอบต่อสังคม สามารถเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศและชั้นนำสังคมได้ (Kasetsart University Council, 2011) ดังนั้น การปลูกฝังและพัฒนาจิตสำนึกที่กล้าศึกษาเพื่อการเติบโตเป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคตจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสาธารณะ รู้จักเสียสละ ร่วมมือทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคมและพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้า และเตรียมความพร้อมในการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น การเตรียมความพร้อมด้านแผนงาน การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร และการจัดการต่อไป เพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ต่อไป (Phramaha Hansa Dhammahaso et al, 2016)

จากความสำคัญของจิตสาธารณะที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยใช้หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาเพื่อเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านการมีจิตสาธารณะให้เกิดกับบุคคลที่จะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือสังคมในฐานะบุคลากรทางการศึกษา และควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม จริยธรรมในการตระหนักถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวม การมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม การดูแลรักษาสาธารณสมบัติที่ทุกคนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ตลอดจนการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลในสังคมและร่วมกันขับเคลื่อนประเทศชาติให้เกิดประโยชน์สุขที่ยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตที่เข้าร่วม และนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

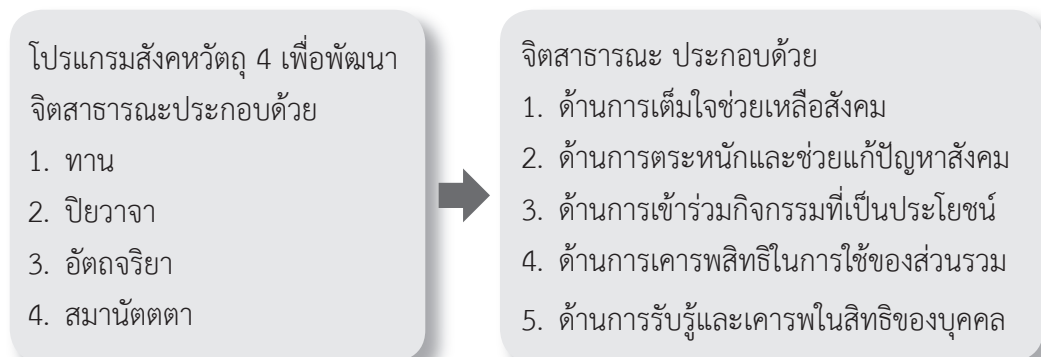
ผู้วิจัยสร้างกรอบแนวคิดจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย

1) สังคหวัตถุ 4 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตามความหมายประกอบด้วย 1) ทาน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน 2) ปิยวาจา คือ ขี้แฉงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ 3) อตถจริยา คือ ช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม และ 4) สมานัตตตา คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน (Phra Brahmagunabhorn P.A. Payutto, 2014)

2) จิตสาธารณะ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาตามความหมายของ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นส่วนรวม หรือ การตระหนักรู้ และคำนึงถึงการมีส่วนร่วมร่วมกัน การตระหนักรู้ตนที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมในทุกด้าน ฉะนั้นการสร้างเสริมด้านจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนทุกระดับ โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการเต็มใจช่วยเหลือสังคม ด้านการตระหนักและช่วยแก้ปัญหาสังคม ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ด้านการเคารพสิทธิในการใช้ของส่วนรวม และด้านการรับรู้และเคารพในสิทธิของบุคคล (Vongmonta, 2012; Kongtong, 2014 ; Detsura, 2015 : 223-229)

สามารถส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ให้นักศึกษาเพื่อเพิ่มการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติต่อการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา เพื่อพัฒนาประเทศ ถ้านักศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะที่สมบูรณ์แล้วก็จะสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถแสดงเป็นแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มทดลองมีคะแนนจิตสาธารณะภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ
2. ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 ที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) โดยใช้รูปแบบการทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ซึ่งมีการวัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง (Pretest-Posttest Control Group Design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 185 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง คือ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ภาควิชาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 24 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

โปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ โดยดำเนินการจัดโปรแกรมฯ จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละประมาณ 50 นาที

- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชุดประกอบด้วย

1. แบบวัดจิตสาธารณะ แบ่งเป็น 5 ด้านซึ่งแบบวัดจิตสาธารณะประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 35 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และผู้วิจัยได้นำแบบวัดจิตสาธารณะไปตรวจหาค่าความเที่ยงด้วยการหาค่าความสอดคล้องภายในของแบบสำรวจโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.89

2. แบบบันทึกการเรียนรู้ที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกครั้ง นิสิตจะต้องเขียนแบบแสดงความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรม เพื่อแสดงความรู้สึก และประสบการณ์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมแต่ละครั้ง

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และต่อผู้วิจัย โดยให้นิสิตประเมินจากประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองโปรแกรมฯ ครบทั้ง 12 ครั้ง รวมทั้งให้นิสิตได้ประเมินเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯ โดยมีลักษณะข้อคำถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 19 ข้อ และคำถามปลายเปิดจำนวน 5 ข้อ

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยเรื่องผลของโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยดำเนินการทดลองดังนี้

1. ผู้วิจัยให้นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการของภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 24 คน ทำแบบวัดจิตสาธารณะ

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ กับนิสิตกลุ่มทดลองจำนวน 12 ครั้ง

3. ให้นิสิตที่เป็นกลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และทำแบบบันทึกการเรียนรู้ เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมการทดลองในแต่ละครั้ง เพื่อผู้วิจัยจะได้นำมาสรุปเนื้อหา และทราบถึงสิ่งที่นิสิตได้เรียนรู้ในแต่ละครั้ง

4. เมื่อผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดจิตสาธารณะ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดก่อนการทดลองมาวัดกับนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง (Posttest) รวมทั้งให้นิสิตที่เป็นกลุ่มทดลองตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และต่อผู้วิจัย

5. นำคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะของนิสิตกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์เปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนระหว่างนิสิตกลุ่มทดลองและนิสิตกลุ่มควบคุม รวมทั้งนำข้อมูลจากแบบบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้ และความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเข้าร่วมในแต่ละครั้งของนิสิตกลุ่มทดลองมาสรุปเนื้อหา

6. นำข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มทดลองที่มีต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และต่อผู้วิจัย มาสรุปเนื้อหาและสรุปข้อเสนอแนะจากการเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ
2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ ของนิสิตกลุ่มทดลองและนิสิตกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ Non Parametric Statistics (The Wilcoxon Matches Pairs Signed Rank Test และ The Mann -Whitney U Test)
3. สรุปเนื้อหาจากแบบบันทึกประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับและแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มทดลองที่มีต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะในแต่ละครั้ง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 แสดงคะแนนค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะก่อนและหลังการ เข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง (n = 12)	คะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ (คะแนนเต็ม 5 คะแนน)	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
ค่าเฉลี่ย	4.03	4.53
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	0.28	0.26

จากตารางที่ 1 พบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 4.03 และ 0.28, 4.53 และ 0.26 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะของนิสิตกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มทดลอง	อันดับที่ของผลต่างคะแนน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ผลรวม	z	p
			อันดับที่	อันดับที่		
ก่อนการทดลอง	อันดับที่ของผลต่างที่มีเครื่องหมายลบ	0	0.00	0.00	-3.061	.002
หลังการทดลอง	อันดับที่ของผลต่างที่มีเครื่องหมายบวก	12	6.50	78.00		
รวม		12				

จากตารางที่ 2 พบว่า ภายหลังจากเข้าร่วมโปรแกรมสัปดาห์ที่ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมสัปดาห์ที่ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ มีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะภายหลังจากทดลองสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสัปดาห์ที่ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะของนิสิตกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

กลุ่ม	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	Z	P
กลุ่มทดลอง	12	4.53	0.26	-2.831	.005
กลุ่มควบคุม	12	4.15	0.27		

จากตารางที่ 3 พบว่า ภายหลังจากทดลองนิสิตกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสัปดาห์ที่ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยจึงสรุปได้ว่าโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ สามารถพัฒนา จิตสาธารณะของนิสิตกลุ่มทดลองได้

อภิปรายผล

การอภิปรายครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเด็นคือ

1. ผลของการใช้โปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

การเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ พบว่าภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และนิสิตกลุ่มทดลอง มีคะแนนจากแบบวัดจิตสาธารณะ สูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จากผลการทดลองดังกล่าวแสดงว่าโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ สามารถพัฒนาให้นิสิตมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการให้นิสิตเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญจากสื่อประกอบตามที่กำหนดไว้ในกิจกรรม ได้แก่ รูปภาพ วีดีโอ เล่นเกม กรณีตัวอย่าง ขาวปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นต้น ส่งผลให้นิสิตได้รู้จักให้ เสียสละ แบ่งปัน ในการใช้อุปกรณ์ทำกิจกรรม ที่มีอย่างจำกัดซึ่งนิสิตต้องได้ใช้ทุกคน การช่วยเหลือกันระหว่างดำเนินกิจกรรมกลุ่มบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ นอกจากนี้การที่นิสิตได้อ่านบทความเกี่ยวกับการให้ การแบ่งปัน ทำให้นิสิตตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือสังคมไม่ว่าจะด้วยร่างกาย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจอย่างเต็มความสามารถของตนเอง ตลอดจนการใช้จ่ายจากแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการเข้ากิจกรรมเพื่อส่วนรวมให้กับผู้อื่นได้ทำสิ่งที่ดีร่วมกัน การประพฤติตนเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยให้นิสิตเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และปฏิบัติด้วยความตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทำตนให้เข้ากับผู้อื่นได้นั้นย่อมส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุขและมีความสุข

จากกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้ส่งเสริมให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกครั้งผ่านการอภิปรายเดี่ยวและกลุ่ม สะท้อนความรู้สึก เพื่อให้นิสิตได้แสดงถึงความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนพฤติกรรมที่มีจิตสาธารณะ ได้รู้จักเคารพสิทธิของแต่คนว่ามีความเท่าเทียมกัน รู้จักรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทำให้เกิดความสามัคคีดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จได้ หรือ หากคนในสังคมเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น จะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Keawmamuang (2011) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 พบว่าการจัดการเรียนรู้ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้สติปัญญาอย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาและกล้าหาญในการทำ ความดี การปฏิบัติต่อเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม ผู้เรียนที่ได้อยู่ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวจากเพื่อนทั้งนี้เพราะผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทัศนคติใหม่ๆ ต่างไปจากที่ตน

มื่ออยู่ จากเหตุผลดังกล่าวพบว่า เป็นการเรียนที่ทุกคนต้องมีความสามัคคีส่งผลให้ผู้เรียนมีการปฏิบัติตามหลักธรรมสังคหวัตถุ 4

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สามารถนำมาใช้ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรีได้ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเพื่อนๆ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งสอดคล้องกับ หรือแนวทางการส่งเสริมของ Vongmonta (2012) พบว่า “แนวทางเสริมสร้างจิตสาธารณะ มหาวิทยาลัยควรเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ความเป็นกิจกรรม การรณรงค์เพื่อสร้างจิตสำนึกสาธารณะควรจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีกิจกรรมร่วมกันให้เกิดจิตสาธารณะ” และสอดคล้องกับ Detsura (2015) พบว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะหากพัฒนาให้นักศึกษามีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต โดยใช้หลักคุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รู้รักสามัคคี มีค่านิยมที่ดี มีจิตใจที่ดี เกื้อกูล ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความสมัครใจโดยไม่หวังผลตอบแทน การทำคุณประโยชน์เพื่อสังคม จึงทำให้สามารถพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาที่เกิดจากจิตสำนึกของตนเอง

2. ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ

จากการสรุปเนื้อหาแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และต่อผู้วิจัย เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะครบทั้ง 12 ครั้ง พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะอยู่ในระดับปานกลางถึงดีมาก แสดงว่านิสิตที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมฯ ได้รับความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ คือ มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ ทราบถึงประโยชน์ของการมีจิตสาธารณะ และทำให้นิสิตสามารถนำสังคหวัตถุ 4 มาปรับใช้ให้เกิดพฤติกรรมของตนเองเกี่ยวกับการมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับ Kongtong (2014) ได้ศึกษาเรื่องการปรับพฤติกรรมทางปัญญาที่มีต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนพยาบาล พบว่าหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาจิตสาธารณะส่งผลให้นักเรียนพยาบาลมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแบบสอบถามความคิดเห็นต่อโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ทั้งนี้เนื่องจากการมีจิตสำนึกเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน จะช่วยให้เกิดความสามัคคีในสังคมเป็นอันหนึ่งอันเดียว หรือ ได้แนวทางในการทำสิ่งดี ๆ เพื่อสังคม การเสียสละที่จะทำประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน หรือ เป็นกิจกรรมที่เรียนรู้แสดงออกถึงความมีน้ำใจ เสียสละต่อส่วนรวม ทำให้มีจิตสำนึกต่อผู้อื่น ต่อสังคมมากขึ้น หรือ เป็นกิจกรรมที่ดี ที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรมในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ และการคำนึงถึงจิตสาธารณะต่อส่วนรวมมากขึ้น หรือ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะและศักยภาพของตนเองในการนำความรู้ความสารถไปช่วยเหลือสังคมได้

จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องจิตสาธารณะ ทำให้รู้จักกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อส่วนรวมอย่างหลากหลายมากขึ้น หรือ ได้ตระหนักว่าการช่วยเหลือผู้อื่น สังคม เป็นสิ่งที่ดี สามารถเริ่มได้ที่ตัวเรา หรือ เห็นความสำคัญจิตสาธารณะ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมให้มีความน่าอยู่ยิ่งขึ้น หรือ สนุกกับกิจกรรมที่สอดแทรกเนื้อหาในเรื่องของสังคม 4 กับจิตสาธารณะ รู้สึกว่าตนเองมีจิตสาธารณะมากขึ้น หรือ ได้รู้จักการทำประโยชน์ช่วยเหลือสังคม รู้จักคนที่ทำงานช่วยเหลือสังคม และนำไปเป็นแบบอย่างในการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้แก่ตนเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ด้านสถานศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมให้อาจารย์ บุคลากร หรือหน่วยงานที่ทำงานเกี่ยวข้องกับนิสิตระดับปริญญาตรี นำโปรแกรมสังคม 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะเข้าไปบูรณาการร่วมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามความเหมาะสมของนิสิตและบริบทของสถานศึกษา การให้นิสิตได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมที่ทำประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้เรียนรู้ทักษะต่าง ๆ โดยแสดงถึงการมีจิตสาธารณะเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาจิตสาธารณะเป็นการส่งเสริมให้นิสิตตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของการมีจิตสาธารณะ เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของพลเมืองที่ดีของสังคมเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ตลอดจนสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สถานศึกษา และสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง “ผลของโปรแกรมสังคม 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์” ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบ แต่มีข้อจำกัดในการวิจัย จึงเสนอให้วิจัยในประเด็น ได้แก่

1. ควรนำโปรแกรมสังคม 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ ไปทดลองใช้กับกับนิสิตระดับชั้นอื่น และคณะอื่น หรือที่มีบริบทแตกต่างจากการทดลองในครั้งนี้ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม
2. ควรมีการติดตามผลหลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมสังคม 4 เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนิสิตที่ผ่านการเข้าร่วมโปรแกรมฯ เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมจิตสาธารณะว่ายังคงอยู่หรือไม่ โดยบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมการมีจิตสาธารณะให้สอดคล้องกับแหล่งการเรียนรู้ที่นิสิตสามารถตระหนักถึงการมีจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง

3. ควรมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนิสิตที่เข้าร่วมโปรแกรมสังคหวัตถุ 4 นำโปรแกรมฯ ไปพัฒนาการมีจิตสาธารณะของนิสิตอย่างต่อเนื่อง หรือการที่ให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อกระตุ้นให้นิสิตเห็นสำคัญและมีพฤติกรรมจิตสาธารณะต่อไป

References

- Commadee, P. and Phasunun , P. (2015). Factors Affecting Public Mind Of Bachelor Degree Students In Rayong Province. *Journal of Rambhaibarni*, 10 (1), 70.
- Detsura, C. (2015). Program development based on the philosophy of sufficiency economy and the three fold training for enhancing public mind of undergraduate students. *Research and Development Journal of VRU Humanities and Social Science*, 10 (2), 217-231.
- Faculty of Education Kasetsart University. (2012). *Self Assessment Report*. Retrieved November 24, 2015, from http://www.qa.ku.ac.th/Download/databasesarku_fac&support/Sfaculty2555/fB09.pdf
- Kasetsart University Council. (2011). *Uniqueness and Identity of Kasetsart University*. Retrieved November 24, 2015 , from <http://www.qa.ku.ac.th/Download/ku26052554.pdf>.
- Keawmamuang, T. (2011). *A Study on Social Studies Achievement and Performance Based on Sungkhaha Watthu 4 of matthayomsuksa 5 the instructional Methods Based on Cooperative and Cippa Model*. Master thesis, M.Ed. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Khalkongwand, S. (2010). *Psychology of Developmental life, every age*. 9th ed. Bangkok: Thammasat University. Press.
- Kongtong, S. (2014). The Effects Of The Cognitive Behavior Modification Program For Enhancing Public Mind Of The First Year Air Force Students Nurse, Royal Thai Air Force Nursing College, Directorate Of Medical Services. *Journal oF MCU Social Science Review*. 3(2): 174-184.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Tripitaka : Thai version*. Bangkok: MCU Press.

- Office of the Education Council. (2010). *National Education Plan (2009-2016)*. Bangkok: Prigwhan graphic.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2014). *A Constitution For Living : Buddhist principles for fruitful and harmonious life*. Bangkok: Pliydham.
- Phramaha Hansa Dhammhaso et al. (2016). The Preparation of MCU Language Institute for ASEAN Economic Community. *Journal of MCU Peace Studies*, 4 (2), 1-16.
- Suttivanich, P. (2015). The concept of Learner Development in Terms of Social and Public Interest. *SWU Educational Administration Journal*, 12 (22), 51-59.
- Suttivanich, P. et al. (2016). The Development of Administration Model for Learner Development Activities for Social and Public Interest of Mathayomsuksa Students. *Journal of MCU Peace Studies*, 4 (2), 190-204.
- Suwannapha, C. (2015). Integrated Learning Management for Thinking Skill Development in A Social Studies Seminar Course for Social Studies Students at MCU Phrae Campus. *Journal of MCU Peace Studies*, 3 (2), 1-19.
- Thamaphiban, W. (2012). *A Development of Enrichment Curriculum to Enhance Desirable Public Mind for Undergraduate Students at Thaksin University Songkhla Campus*. Dissertation Graduate School, Srinakharinwirot University.
- Thongyoo, D. (2012). Applying Psychology Theories to Develop Public Consciousness in Thai Juveniles. *Journal of VRU Review*, 2(1), 11-22.
- Vongmonta, A. (2012). Factors affecting towards public mind of Prince of Songkla university's students. *Journal of Education Prince of Songkla University*, 23(1), 60-79.